

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Vi skal have lidt mere ro i salen.

Forhandling

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Loven om et teknologinævn blev vedtaget den 6. juni 1985 imod regeringspartiernes stemmer. Ifølge loven skulle Teknologinævnet bestå af 15 medlemmer udpeget af forskellige råd og organisationer. Det skulle beskikkes for en 3-årig periode, og der skulle til nævnet være knyttet et fast sekretariat. De nødvendige midler skulle bevilges på de årlige finanslove, og jeg kan oplyse, at på finanslov 1988 er der afsat til driftsudgifter 3,3 mio. kr., til tilskud 7,8 mio. kr. Størstedelen af tilskuddene, 6,5 mio. kr., er dog uafhængig af Teknologinævnets eksistens.

Der er ikke i ministeriets budgetramme for 1989 og 1990 regnet med udgifter til Teknologinævnet. Hvis man udskyder tidspunktet for lovens revision, vil det betyde en udgift i 1989 på 4,6 mio. kr. Forslaget om at forlænge loven er begrundet med ønsket om en nærmere vurdering af Teknologinævnets arbejde.

Når man læser det meget korte lovforslag, kan man få det indtryk, at det er Teknologinævnet selv, der skal vurdere sit arbejde. Det vil jeg naturligvis fraråde. Jeg mener, man skal lade en uafhængig instans foretage en sådan evaluering.

Efter min mening og efter regeringens mening har nævnets arbejde indtil nu ikke været særlig imponerende. Undskyld, jeg siger det, men regeringen har jo heller ikke stemt for forslaget.

Da forslaget om en forlængelse af loven betyder en merudgift, mener regeringen, at vi burde skynde os at få foretaget den vurdering, sådan at vi kan spare den udgift, hvis det viser sig, at nævnet ikke er værd at bevare. Jeg vil godt på regeringens vegne henstille, at hvis der skal ske vurdering, skal den ske i en fart, sådan at vi enten kan få nedlagt nævnet i en fart eller få det rekonstrueret i en fart. Forslagsstillerne må i og for sig være interesserede i at få nogle flere til at synes godt om det nævn, end tilfældet er i dag. Derfor synes jeg, at der kan være al mulig grund til at skynde sig.

Regeringen kan ikke give tilslutning til udskydelsen, men da nævnet i øvrigt er Folketin-

gets og ikke regeringens, er det vigtigste i dag ikke, hvad regeringen siger, men hvad ordførerne for regeringspartierne siger samt naturligvis ordførerne for de andre partier.

Jytte Hilden (S):

Jeg skal ikke overraskende – da vi er medfor-slagsstillere til dette meget korte lovforslag – meddele, at Socialdemokratiet synes, der er god grund til at udskyde den endelige revision. Jeg skal samtidig undre mig en lille smule over de ret negative bemærkninger, som undervisningsministeren kom med, men vi synes, at Teknologinævnet har udfyldt et behov, og vi glæder os meget til at diskutere det nærmere. Derfor skal jeg ikke yderligere forlænge debatten i dag.

Fischer (KF):

Vi mener ikke, at der er god grund til at ud-sætte revisionen af lov om et teknologinævn. Resultatet af det hidtidige arbejde er offentliggjort og kan vurderes. Man kan meget vel stille spørgsmålet, om de pågældende aktiviteter fortsat skal være i offentligt regi, om vi skal bruge statsmidler på det pågældende nævn. Vi mener fra Det Konservative Folkepartis side, at vi ikke skal gøre det. De organisationer og grupper, der ønsker at fortsætte den pågældende teknologivurdering, må overtage ansvaret for den pågældende vurdering. Vi kan ikke støtte det pågældende lovforslag.

Jeg synes, det må være tilladt at sige ganske kort, at når vi taler om teknologi, om anvendelse af de mest avancerede metoder for at øge samfundets produktivitet, skal vi i Danmark passe på, at vi ikke udvikler os til en nation, hvor frygten for fremtiden får os til at spænde ben for os selv, så fremtiden kommer senere til os end til andre. Hvis der er én ting, vi har mere brug for i de kommende år end noget andet, er det teknologifremme og ikke teknologifygt. Jeg tror, vi har brug for at få en positiv indstilling til teknologi, således at vi ikke kommer agterud i denne meget vigtige udvikling. Kommer vi agterud, risikerer vi at sætte mange arbejdspladser, megen indtjening og fremtidsmuligheder over styr.

(Kort bemærkning).

Jytte Hilden (S):

[Jytte Hilden]

Jeg skal blot spørge hr. Fischer fra De Konservative om, på hvilken måde Teknologinævnets medlemmer har spændt ben for den teknologiske udvikling.

(Kort bemærkning).

Fischer (KF):

Jeg vil sige til fru Jytte Hilden, at jeg har fremsat nogle generelle bemærkninger om vilkårene for en positiv teknologiudvikling i Danmark. Når man ser på debatten om Teknologinævnet, kan man ikke se bort fra, at der er nogle strømninger af teknologifrygt og teknologiskepsis. Det mener jeg at vi ikke fra konservativ side kan yde støtte til.

(Kort bemærkning).

Jytte Hilden (S):

Jeg skal blot bede hr. Fischer om at dokumentere sin påstand om, at der foreligger et sådant benspænd.

Helge Sander (V):

Fra venstres side skal vi ikke lægge skjul på, at vi selvfølgelig har nogle principielle betænkeligheder vedrørende dette forslag på grund af den placering, Teknologinævnet har. Vi er ikke særlig glade ved den udvikling, som vi også har set senere er kommet på Det Ethiske Råds område. Det har vi givet udtryk for ved en tidligere lejlighed, så derfor skal jeg ikke komme yderligere ind på det i dag.

Rent økonomisk føler vi også at vi måske kunne bruge de små 5 mio. kr. på en anden måde og meget gerne set i lyset af det, som vi talte meget om ved behandlingen af det for 2 år siden. Vi er bange for, at pengene måske bliver brugt 2 gange, da der er en række initiativer på en lang række andre felter. Derfor er vi også opmærksomme på det økonomiske aspekt.

Jeg synes ikke, der er grund til at være negativ over for det arbejde, der bliver øvet i Teknologinævnet, fordi det mange gange har en meget kritisk og skeptisk holdning til tingene. Det må også være dets opgave. Vi kan ikke lade være med at se det mere i et folkeoplysningsregi, som vi også har brugt nogle penge på tidligere.

Som landet ligger nu, bliver denne revisionsbestemmelse vedtaget, således at vi får det udsat i et år, men så synes jeg, der er god grund til, at vi virkelig bruger den tid til at analysere situ-

ationen, både det rent principielle og det arbejde, der bliver udført i Teknologinævnet, således at vi derefter må kunne tage stilling til, hvad der videre skal ske. Men som sagt er Venstres betænkeligheder over for det principielle uændrede.

Kirsten Madsen (FP):

Fræmskridtspartiet finder heller ikke, at der er nogen grund til at udsætte revisionen. Vi finder ikke, at nævnet skal fortsætte i offentligt regi. Vi mener, at nævnet på alle leder og kanter har forsøgt at bruge penge uden at kunne finde ud af det. Det var i hvert fald, hvad der fremgik af det sidste møde, jeg var til, hvor man råbte hurra for, at man overhovedet havde fundet ud af, hvad man skulle bruge pengene til. Det synes jeg ikke lige er det, vi har brug for i øjeblikket.

Jeg synes faktisk, at det er uacceptabelt at sætte fokus på en yderligere forøgelse af den offentlige sektor, når man oven i købet vil have forlænget fristen til endnu et års søgen efter, hvad man skal bruge pengene til. Det har vi ganske simpelt ikke råd til i år, så vi synes ikke, det er nogen god idé, at dette nævn fortsætter.

Merethe Due Jensen (KRF):

Jeg synes, det er lidt specielt at bede Teknologinævnet om at vurdere sin egen eksistensberettigelse. Resultatet af sådan en vurdering kan næppe overraske nogen. På baggrund af Teknologinævnets mig bekendt begrænsede resultater samt belastning af Undervisningsministeriets budgetter finder Kristeligt Folkeparti ingen grund til at støtte lovforslaget om Teknologinævnets fortsættelse.

Jørgen Tved (FK):

Fælles Kurs er positivt. Vi støtter lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Det var interessant at høre, at der var noget, der var positivt i det forslag. Vi vil se, om der findes noget positivt, under udvalgsarbejdet.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal meddele, at jeg er blevet anmodet om også at tale på hr. Gades vegne. Det vil for-

[Lone Dybkjær]

mentlig stort set være første og eneste gang, at det går sådan.

Jeg skal i øvrigt ikke bidrage meget til debatten. Bemærkningerne er meget korte. Jeg må sige, at det faktisk skyldes, at ordføreren var syg på det tidspunkt, da bemærkningerne skulle laves. Derfor mente hun, at hun måtte indskrænke sig til det teknisk kortest mulige. Begrundelsen for, at vi ønsker at udskyde revisionen, er, at vi finder det rimeligt, at Teknologinævnet, når det skal vurderes, bliver vurderet over en nogenlunde rimelig periode. Teknologinævnet kom meget sent i gang, fordi vi havde en hel del vanskeligheder med at få udpeget medlemmerne.

Jeg skal ikke rippe op i historien, men vi finder, at det vil være for tidligt på nuværende tidspunkt at foretage en vurdering. Vi vil godt se dels den udvikling, der allerede er sat i gang, og som man endnu ikke kan sige noget om, og dels de aktiviteter, der igangsættes her i foråret. Det er vores opfattelse, at Teknologinævnet skal have mulighed for at fortsætte i 1989. Vi må under udvalgsarbejdet fastsætte bevillingen. Vi tager en drøftelse i efteråret både om, hvorvidt Teknologinævnet skal fortsætte, og, hvis det skal fortsætte, om, hvordan det skal fortsætte.

Jeg synes, der var en anelse positivitet i undervisningsministerens ord, idet undervisningsministeren sagde, at man kunne forestille sig en rekonstruktion under en eller anden form.

Jeg mener i øvrigt ikke, at Teknologinævnet har lavet noget dårligt arbejde. Tværtimod synes jeg, at det har igangsat et meget facetteret arbejde, sådan at vi får rig mulighed for at se, hvad det er for nogle aspekter, vi synes har været særlig gode, og hvad det er for noget, vi derfor mener man kan gå videre med i fremtiden.

Fru Jytte Hilden har allerede kommenteret hr. Fischers indlæg. Jeg mener ikke, at man kan sige, at noget som helst af det, Teknologinævnet har sat i værk, har spændt ben for udviklingen. Det er rigtigt, at Teknologinævnet f.eks. i den film, der var om hospitalsvæsenet, godt ville sætte en debat i gang om væsentlige emner. Det synes vi er en god ting.

Til dette med, at Teknologinævnet selv skal vurdere, om det skal fortsætte eller ej, vil jeg sige, at jeg ikke ved, hvor man har det fra. Det står der mig bekendt ikke noget som helst om.

Der står, at tidsfristen udskydes for at sikre en grundig drøftelse af Teknologinævnets virksomhed. Det er da klart, at vi forventer, at Teknologinævnet kommer med en samlet opfattelse af sin virksomhed, men vi forestiller os, at man måske skal have en lidt bredere høring eller i hvert fald en diskussion her i folketings salen om, hvordan det skal fortsætte. Det er ikke Teknologinævnet, der skal vurdere sig selv, det er selvfølgelig i allerhøjeste grad Folketinget, der skal vurdere det. Man kan også forestille sig nogle høringsprocedurer, eller hvad ved jeg, sådan at vi får en bred drøftelse af tingene.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Det var interessant at høre, at det var en rimelig periode, man ønskede, og at man endnu næsten ikke kunne sige noget om, hvad man havde lavet. Det er rigtigt, det kan man næsten ikke, for hele beretningen har kostet over 4 mio. kr., men den fylder med indeks fra side 4 til side 13, hvor der er to, tre, fire maskinskrevne linjer. Det vil altså sige mindre end 10 A4-sider. Det er dog et imponerende arbejde. Det synes jeg bestemt man skal lægge mærke til!

Der står her, at man er interesseret i alle aspekter. Jeg synes, det er fantastisk, at man, når man kommer derover, får at vide som medlem af 9-mands-udvalget, at det er sgu lige meget, hvad man mener i Fremskridtspartiet, for S, SF og Det Radikale Venstre har flertal i forvejen. Det må da kaldes et bredt spekter. Jeg er meget, meget beæret over, at jeg overhovedet fik lov til at være til stede i et nævn, som jeg er medlem af!

Jeg synes bestemt, at det absolut ikke er det, Folketinget skal bruge sine penge til, og der står desuden også, at man ønsker at blive inddraget nærmere i lovgivningsarbejdet. Med det mægtige arbejde, man har lavet, og som har resulteret i de 10 sider, synes jeg, det er fantastisk, at man vover at påstå, at man kan være med i et lovgivningsarbejde.

(Kort bemærkning).

Jytte Hilden (S):

Jeg skal blot for historieskrivningens skyld sige, at det, fru Kirsten Madsen her udtrykker, og det grundlag, hun tilsyneladende udtaler sig på, på ingen måde afspejler det meget store og

[Jytte Hilden]

meget væsentlige arbejde, der er gjort i Teknologinævnet. Ifølge teknologinævnsløven ned-sættes der foruden et teknologinævn også et 9-mands-udvalg her i Folketinget.

Når jeg går på talerstolen, er det for at bekræfte det, som fru Lone Dybkjær sagde på egne og på hr. Gades vegne: at det, det drejer sig om, er her i Folketinget at få en diskussion i relation til det teknologinævn, som vi har arbejdet for, og som har arbejdet i nogle år. Vi er meget opmærksomme på og synes også, det vil være vigtigt, at vi bruger vores kreativitet og finder forskellige måder at evaluere et så spændende arbejde som det, Teknologinævnet har lavet, på.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det skal være to bemærkninger til fru Kirsten Madsen.

Jeg må sige, at jeg i hvert fald hører til dem, der på forespørgsel fra Teknologinævnet har anbefalet, at man lavede en rimelig kort beretning, at man altså ikke skulle gå op på 100 sider, da jeg har erfaring for, at det er mere virksomhedsfuldt, hvis man diskuterer nogle hovedkonklusioner frem for detailkonklusioner.

Fru Kirsten Madsen kan få alle mulige rapporter tilsendt fra Teknologinævnet, og der er individuelle vurderinger i dem alle, hvis fru Kirsten Madsen ønsker yderligere oplysninger. Men jeg påtager mig altså ansvaret for, at det er en kort beretning, fordi jeg mente, det var i overensstemmelse med den sædvanlige procedure for den slags ting i Folketinget, og fordi jeg mente, vi ville få en bedre debat af den grund.

For det andet siger fru Kirsten Madsen, at hun får at vide, at det er ligegyldigt, hvad hun siger. Nej, det var ikke det, der var tale om. Fru Kirsten Madsen sagde, at hun nok skulle skaffe et flertal for at få Teknologinævnet nedlagt, og så sagde jeg til hende, at jeg gerne ville vide, hvordan hun ville gøre det, al den stund S, SF og De Radikale støtter lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Jeg sætter pris på, at når man citerer, så citerer man rigtigt. Der blev spurgt fra Kirsten Stallknecht, om der var nogen, der kunne fore-

stille sig, at man ikke kunne få forlænget Teknologinævnets arbejde, og så tillod jeg mig at sige: Det tror jeg godt jeg kunne forestille mig – hvorefter der blev spurgt, om jeg havde flertal; dertil sagde jeg, at det ville jeg ikke diskutere, for da havde I siddet og sagt – ganske korrekt citeret – at S, SF og Det Radikale Venstre havde flertal, og så var det sku lige meget, hvad vi mente.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Vi må bede om, at ingen bander fra talerstolen.

Kirsten Madsen (FP):

O.k., det skal jeg nok lade være med; det var måske nok temperamentet, der løb af med mig.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Vi har jo tiden for os, så vi kan lige så godt starte denne teknologivurderingsvurdering nu, og jeg vil godt give mit lille bidrag.

Jeg troede egentlig, at Teknologinævnet skulle lave noget helt andet. Folketinget har gjort Teknologinævnet til et oplysningsforbund. Jeg synes, vi har mange oplysningsforbund i forvejen her i landet, vi har masser af folkeoplysning, der er masser af bestående oplysningsforbund, folkehøjskoler, foredragsforeninger osv., som gerne vil påtage sig denne folkelige opgave, som man har givet Teknologinævnet.

Derfor synes jeg, at den rolle er der slet ikke brug for; den bliver spillet i forvejen i stort omfang her landet. Vi behøver ikke en folketingshøjskole – det vil jeg gerne sige som højskolemand – da der er masser af andre højskoler. Der er 100, og vi behøver ikke 101, selv om Jakob Knudsen et sted siger: Nu er de 101 vel ude.

Det, som gjorde, at jeg en overgang havde en lille smule sympati for tanken om et teknologinævn, er nogle oplevelser, jeg har haft i diverse fremmede parlamenter, hvor man har oplysnings-tjenester, og hvor man har mulighed for at stille spørgsmål til andre end ministre. Det vil sige, at man også har mulighed for f.eks. i miljø-sager direkte at spørge den tilstedeværende sagkundskab og ikke kun spørge gennem det pågældende ministerium. Det kan der være en hel del fornuft i, og jeg troede, at Teknologi-

[Undervisnings- og forskningsministeren]

nævnet skulle være noget i retning af OTA i Washington, som jeg engang har besøgt. OTA betyder Organization for Technology Assessment; med andre ord betyder det altså teknologivurdering, men OTA laver noget helt andet, end Teknologinævnet gør. Den giver sagkyndige vurderinger, den rummer en meget højt anerkendt sagkundskab og kan derfor f.eks. lave rapporter om kulforurening osv., som man selvfølgelig ikke selv laver, men som man henter hos den eksisterende sagkundskab i samfundet.

Jeg troede, at Teknologinævnet skulle være et forbindelsesled mellem dette Ting og den højeste sagkundskab i samfundet, og hvad gør Teknologinævnet så? Giver 1,2 mio. kr. til Noah, som af al sagkundskab i samfundet betragtes som en organisation, som på genteknologiområdet ikke repræsenterer nogen form for sagkundskab – så har jeg vist sagt det pænt.

Jeg synes altså, at Teknologinævnet er kommet ind på et vildspor, og det synes jeg man skulle få rettet op på i en fart. Dette forslag går jo i udvalg. Jeg synes, udvalget med det samme skal gå i gang med teknologivurderingsvurderingen, for den er der hårdt brug for.

(Kort bemærkning).

Jytte Hilden (S):

Nu, da undervisningsministeren tilsyneladende har et fritidsproblem, synes jeg også, vi skal fortsætte diskussionen.

For det første vil jeg sige, at meget af det, undervisningsministeren her siger, er præcis den diskussion, vi havde, da vi startede Teknologinævnet, men jeg mener ikke, man kan bebrejde det nuværende teknologinævn, at det ikke har gjort de nævnte ting, for det ligger ikke i de opgaver, vi har givet det siddende teknologinævn. Det har meget nøje løst disse opgaver, og vi kan så vurdere, om det er galt eller rigtigt. Det er præcis det, vi gerne vil have lidt tid til. Jeg vil da godt sige, at jeg er enig med fru Lone Dybkjær i, at der også var positive toner i det, undervisningsministeren sagde.

Men når jeg har bedt om ordet, er det faktisk, fordi jeg undrer mig en lille smule, for jeg har siddet i adskillige møder sammen med undervisningsministeren og bl.a. været med til at lægge en meget vigtig og meget væsentlig oplysningsopgave vedrørende bioteknologien over til Teknologinævnet, som i samarbejde med an-

dre kunne varetage denne opgave. Det vil sige, at undervisningsministeren og jeg i fællesskab har været med til at give Teknologinævnet nogle opgaver, og derfor synes jeg også, at vi i fællesskab skulle enten sige, at de opgaver er løst rigtigt, eller komme med kritikken på de relevante punkter.

Jeg kan godt sige for vores vedkommende, at noget af det, vi vil sætte fokus på, når vi skal have diskussionen om Teknologinævnets fremtidige opgaver, er et tema som fremtidsstudier, for er der noget, vi mangler i dette land, er det rent faktisk på lidt længere sigt at få nogle kvalificerede bud på, hvor vi styrer hen også på det teknologiske område.

Det var som sagt ikke min mening at tage en stor diskussion, men da andre har taget ordet, gør jeg det også. Et og andet tyder på, at denne diskussion kan blive særdeles givtig, særdeles konstruktiv og særdeles utraditionel, og det vil vi i hvert fald i Socialdemokratiet glæde os til.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg er også godt klar over, at undervisningsministeren ærgrer sig over, at Folketinget har taget de næste to forslag af dagsordenen, sådan at der er blevet bedre tid til andre ting.

Jeg vil sige, at jeg synes, at det, undervisningsministeren siger, er positivt, og jeg havde godt nok ikke regnet med, at vi på nuværende tidspunkt kunne gå ind i udvalgsarbejdet på en så konstruktiv måde, som vi måske kan. Jeg vil derfor bede undervisningsministeren om også at være indstillet på at yde sit konstruktive bidrag, uanset at han og hans regeringspartifæller og de øvrige i regeringen måske på et tidspunkt vil stemme imod forslaget. Det kan vi godt forstå at de måske vil, men vi vil under alle omstændigheder gerne have dem konstruktivt ind i debatten, for det tror vi faktisk kan få Teknologinævnet til at fungere bedre.

Jeg vil godt sige, at det har været en lidt underlig situation for regeringspartierne at sidde i 9-mands-udvalget, fordi regeringspartierne jo har stemt imod forslaget og måske derfor ikke har følt, at de kunne, om jeg så må sige, være bekendt at blande sig i debatten, men jeg vil bede om, at regeringspartierne og ministeren blander sig i debatten, for jeg tror faktisk, det kan være med til at gøre tingene bedre.

[Lone Dybkjær]

Så vil jeg sige, at også OTA faktisk havde sine indkørvingsvanskeligheder. Jeg så OTA i, jeg tror, det var 1974, og da må jeg nok sige at jeg stort set syntes, at OTA lavede, hvad jeg mente ministerierne burde lave. Netop det med kulturforeningen, som ministeren nævnte, er måske et af de områder, hvor man kunne have en vis tillid til, at ministerialkontorerne gjorde deres arbejde.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Efter vores opfattelse har det hidtil nærmest været destruktive tanker, der har foreligget i forbindelse med Teknologinævnet, men skulle det vise sig, at der kom konstruktive ting, som kunne gavne samfundet, vil vi tage op til overvejelse, om vi vil gå ind i den konstruktion. Men det skal sandelig være konstruktivt, så det kan gavne erhvervslivet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Udvalget angående Videnskabelig Forskning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

De to sidste punkter på dagsordenen er som tidligere meddelt udgået.

Der er herefter ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 2. marts 1988, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 19.10
